

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 25.04.2022 Kabul/Accepted: 03.06.2022

Sudan’da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Betül GÖKTAŞ^a Furkan KARATAŞ^b

^a Bartın Üniversitesi, Bartın, TÜRKİYE, betulgoktas89@gmail.com

ID : 0000-0003-1827-1098

^b Yunus Emre Enstitüsü, Hartum, SUDAN., karatasfurkan77@gmail.com

ID : 0000-0001-5500-3370

Öz. Bu çalışmanın amacı Sudanlılar ile Türklerin ilişkilerinin çok eskilere dayanması sebebiyle Sudan’da Türkçe öğretimi çalışmalarını ve Türkçe öğrenen Sudanlıların karşılaştıkları zorlukları incelemektir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde iki ülke arasındaki politik ve ekonomik ilişkilerin beraberinde getirdiği kamu diplomasisi büyük önem taşımaktadır. Sudan’da kurulan Türk kuruluşları, Sudan’da Türkçe öğretiminin tarihini ve Türkçeye talebi etkilemektedir. Bundan yola çıkarak ve betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada, Sudan’da Türkçe öğrenen kursiyerlerin okuma, yazma ve konuşma kayıtlarından elde edilen veriler incelenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları hatalar; alfabeden kaynaklı sorunlar, ses bilgisiyle ilgili sorunlar, biçim bilgisiyle ilgili sorunlar, söz dizimiyle ilgili sorunlar, imla ve noktalama ile ilgili sorunlar başlıklarıyla kategorize edilmiştir. Bulgular, Sudan’da görev yapan öğretmenlerin görüş ve tespitlerinden hareketle değerlendirilmiştir; sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sudan, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi.

Teaching Turkish as a Foreign Language in Sudan

Abstract. The aim of this study is to examine the studies of teaching Turkish in Sudan and the difficulties faced by Sudanese learning Turkish, since the relations between Sudanese and Turks are very old. Turkish institutions foundations in Sudan affect the history of Turkish teaching in Sudan and the demand for Turkish. On this way and using the descriptive scanning model, in this study, the data obtained from the reading, writing, and speaking records of the trainees learning Turkish in Sudan had been researched. The students made problems which is problems arising from the alphabet, problems with phonetics, problems with morphology, problems with syntax, problems with orthography and punctuation categorized. The indications had been evaluated based on the opinions and determinations of the instructors working in Sudan, and suggestions were presented for the solution of the problems.

Keywords: Sudan, Turkish as a foreign language teaching, phonetics, morphology, syntax.

1. GİRİŞ

Sudan, Afrika'nın en büyük üçüncü ülkesidir. Bir Doğu Afrika ülkesi olan Sudan'ın kuzeyinde Mısır, kuzeybatısında Libya, kuzeydoğusunda Kızıldeniz, doğusunda Etiyopya ve Eritre, güneyinde Güney Sudan, batısında ise Orta Afrika Cumhuriyeti ve Çad bulunmaktadır. Ülke, 2011 yılında Sudan ve Güney Sudan olarak ayrıldıktan sonra Afrika'nın en büyük ülkesi olma özelliğini kaybetmiştir. Sudan'ın nüfusu 30.9 milyondur ve dünyada en kalabalık 40. ülkedir.

Sudanlılar ile Türklerin ilişkilerinin Tolunoğulları ve İhşidiler dönemine dayandığı bilinmektedir. 868 ve 905 yılları arasında hüküm süren ve Müslüman Türkler tarafından kurulan Tolunoğulları Devleti'nin ordusu Sudanlılarla Türklerden oluşmaktaydı. Sudan topraklarına 1172 yılında Eyyübiler tarafından, 1260 yılında ise Memlukler tarafından seferler düzenlenmiştir. Sultan Baybars 1266'da Sevakin'de bir askeri garnizon kurarak bölgenin güvenliğini sağlamayı başarmış, böylece Memluklerin Kızıldeniz ve Sevakin'deki hâkimiyeti XIII. yüzyılda başlamıştır (Yılmaz, 2018, s. 151). Yavuz Sultan Selim'in 1517 yılında Mısır'ı fethetmesiyle Sudan toprakları Osmanlı'nın hâkimiyetine geçmiştir. Osmanlı Devleti'nin Mısır'ı fethetmesiyle birlikte Osmanlılar, Sudan üzerinde etkisini açık bir şekilde hissettirmeye başlamış ve ilk Osmanlı-Sudan ilişkileri kurulmuştur (Zengin, 2013, s.12). Mısırlılar tarafından bir zenginlik kaynağı olarak görülen Sudan, 1805 yılında Kavalalı Mehmet Ali Paşa; 1899 yılında ise İngilizler tarafından ele geçirilmiştir. Sudan toprakları üzerindeki İngiliz hâkimiyeti 1956 yılında sona ermiş ve Sudan bağımsızlığını ilan etmiştir. Sudan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Sudan'ı tanıyan ilk devlet Türkiye olmuştur ve aynı yıl başkent Hartum'da Türk Büyükelçiliği açılmıştır (Hasan, 2006, s. 292). Sudan ise 1970 yılında Ankara'da büyükelçiliğini açarak resmî ilişkileri güçlendirmek amacıyla ilk adımlarını atmıştır. İki ülke arasında karşılıklı olarak diplomatik ilişkilerin başlatılması, ekonomik iş birliklerinin artırılmasını sağlamıştır. Sudan, Afrika'da en kapsamlı ilişki ve iş birliğine sahip olduğumuz başlıca ülkelerin arasında yer almaktadır.

Türkiye ile Sudan ilişkileri, birçok üst düzey ziyaretler vesilesiyle imzalanan iş birliği anlaşmalarıyla başta tarım, enerji, sağlık, güvenlik ve eğitim olmak üzere birçok alanda ilerlemiştir (Dış İşleri Bakanlığı, 2022). 2020 yılında Türkiye ile Sudan'ın toplam ticaret hacmi 480 milyon dolar olarak gerçekleştirilmiştir.

Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği kapsamında Sudan genelinde kalkınma öncelikli olmak üzere yerel halkın acil ihtiyaçlarına yönelik projeler yürütülmektedir. (Dış İşleri Bakanlığı, 2022) Sudan'ın Güney Darfur eyaletinin başkenti Nyala'da 50.000 metrekarelik alan üzerine 150 yatak kapasiteli bir "Nyala Sudan-Türk Eğitim ve Araştırma Hastanesi" kurulmuş ve hastane 2014 yılında açılarak hizmet vermeye başlamıştır (TİKA, 2014).

TİKA'nın Sudan'da yapmış olduğu büyük projelerden biri de Sevakin Adası'nın restorasyonu projesidir. Sevakin Adası'nı turizm sektörüne kazandırmak isteyen Sudan'a destek vermek amacıyla Osmanlı Devleti'nin izlerini taşıyan Sevakin Adası'nda restorasyon çalışmaları 2011 yılından bu yana TİKA tarafından yürütülmektedir (TİKA, 2018).

Ayrıca Türkiye, Sudanlı öğrencilere burs vermektedir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından verilen "Türkiye Bursları" kapsamında 1992 yılından bugüne kadar 654 öğrenciye burs sağlanmıştır. (Dış İşleri Bakanlığı, 2022)

İki ülkenin tarihî ilişkilerinin yanı sıra günümüzde Türkiye tarafından Afrika açılımı ile Sudan'a yapılan yatırımlar; iki ülke arasındaki eğitim, ekonomi, tarım, turizm, enerji ve güvenlik sektöründeki

alışverişler; Türkiye'nin Sudan halkı nezdinde yükselen bir değer taşınması gibi sebeplerle Sudanlıların Türkiye'ye gelme, Türkiye'de okuma ve Türkçe öğrenme istekleri her geçen gün artmaktadır.

Sudan'da Türkiye Türkçesi Öğretiminin Tarihi

Sudan'ın resmî dili Arapça olmakla birlikte ülkede Nübyece, Beja, Fur, Nuban, İngessana gibi diller konuşulmaktadır. Sudan'da Türkçe öğretiminin ne zaman başladığı tam olarak bilinmemekle birlikte Osmanlı Devleti'nin Sudan topraklarındaki hâkimiyetinin ardından Sudan'da Türkçe öğretiminin başladığı düşünülmektedir. Hasan'a (2006) göre Osmanlı Devleti'nin Sudan'a hâkim olduğu ve Türk-Mısır ilişkileri olarak adlandırılan dönemde özellikle orduda Sudanlıların ve Türklerin birlikte görev alması nedeniyle Sudan'da kullanılan Arapçaya bazı Türkçe sözcüklerin yanı sıra mevki belirten birtakım askerî terimler girmiştir.

Demircan'a (1990) göre insanlar ve toplumlar, ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, kültür ve haberleşme alanlarında her türlü ilişkinin kurulup yürütülebilmesi için ana dilinden başka dillerin öğrenilmesine ihtiyaç duymaktadırlar. Bir dilin öğrenilmesi ihtiyacı ise döneme hâkim olan ulusların dili olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle Memluk Dönemi ve sonrasında Türk dilinin öğretimi üzerine çeşitli eserler yazılmıştır. Bunlardan birkaçı aşağıda verilmektedir:

- Kahire'de 1312 yılında yazılan Kitâbü'l-İdrak Li-Lisani'l-Etrak (Türklerin Dilini Anlama Kitabı) Afrika coğrafyasında Türkçenin etkisini hissettirmeye başladığını gösteren ilk yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi kitabıdır. Eser, Nasirüddin Ebu Hayyan tarafından 1312 yılında Kahire'de yazılmıştır. Eserde verilen kelimeler Kıpçakçadır. Bu nedenle Kıpçak sahası eserleri içerisinde elen alınır. Buna rağmen eserde Oğuzca ögelere de rastlanmaktadır (Bozkurt, 2005, s. 295-296).
- Araplara Türkçe öğretmek amacıyla Mısır'da yazılmış diğer eser, El-Kavaninü'l-Külliyet Li-Zabti'l Lügati't-Türkiye (Türk Dilinin Öğretilmesi İçin Bütün Kurallar)'dir. Eserin 15. yüzyılda yazıldığı düşünülmektedir. (Bozkurt, 2005, s.300)
- Et-Tuhfetü'z Zekiyye Fi'l Lügati't Türkiye adlı eserin yazarı bilinmemekle birlikte eserin son sayfasında Muhammed b. Zeynüddin el-Menufi adı geçmektedir. Eserin tek nüshası İstanbul Beyazıt Kütüphanesinde bulunmaktadır. Eserin birinci bölümü gramer diğer bölümü de sözlük kısmıdır. Sözlük bölümü Arapça-Kıpçakça şeklinde düzenlenmiştir (akt. Polat 1998. Karamanoğlu, 1997, s. 15).
- Kitâbu Mecmû'u Tercumâni Turkî ve Acemî ve Mogolî'nin kim tarafından yazıldığı bilinmemektedir. 25 Ocak 1343 tarihinde yazılan eserin düzeltilmesini yapan kişi, Konyalı bir Türk olan Halil b. Muhammed b. Yusuf el-Konevî'dir. Bu eser, bir sözlük-gramer kitabı olup yaklaşık 2000 sözcük içermektedir.
- Kitâbu Bilugati'l Müştâk fi Lugati't Turk ve'l Kıfcâk, 1451 yılında Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah et-Türkî tarafından yazılmıştır. Eserin tek nüshası Paris'te Bibliotheque Nationale'de bulunmaktadır. Eser Türkçe dışında birçok dilde yayınlanmıştır.
- Ed Durretul Mudî'a fi Lügati'-Türkiye'nin el yazması olan tek nüshası, Floransa'daki Bibliotheca Medicea Laurenziana'da bulunmaktadır. Yazarı bilinmeyen bu eser, Türkçeyi öğretmek için yazılan bir sözlük niteliğini taşımaktadır (akt. Polat 1998. Zajackowski, 196, s. 181).
- Selim Gürcü tarafından yazılan Ecnebilere Mahsus Elifbâ-yı Osmanî, ilk okuma ve yazmaya

başlayan yabancılar için hazırlanmıştır. Kitap; giriş kısmı dâhil 49'u Osmanlı Türkçesi, 15'i Arapça olmak üzere toplam 64 ünite ve çeşitli etkinliklerle Araplara Türkçe öğretmeyi hedeflemiştir (Barın, 2010, s.124).

Yakın tarihte yazılan bu eserin ardından Türkiye-Sudan resmî ilişkilerinin başlamasıyla Sudan'da Türkçe öğretimi için çeşitli adımlar atılmıştır. Türkiye, Sudan'daki Türkçe öğretimi faaliyetlerine ilk olarak TİKA aracılığıyla başlamıştır. TİKA'nın Sudan'da gerçekleştirdiği projeler sayesinde Sudanlı vatandaşların Türkiye'ye olan ilgisi sonucu TİKA Hartum Ofisinde ilk Türkçe kursu 2007 yılında başlamıştır (TİKA, 2014). 2016 yılında Hartum Yunus Emre Enstitüsünün açılmasıyla Türkçe kursları Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Türkiye Maarif Vakfı, Sudan'daki okullarını 2017 yılında açmıştır ve bünyesinde Türkçe eğitimini yürütmektedir. Maarif Vakfının yanı sıra Sudan'da çok fazla özel vakıf öğrencilerine Türkçe dersleri vermektedir.

Sudan'da Türkoloji Bölümleri

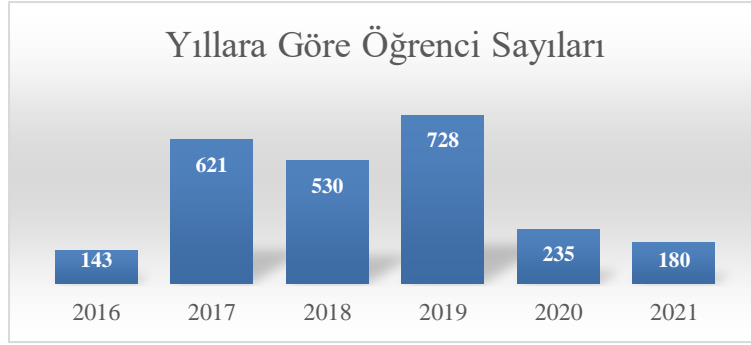
Sudan'da Türkoloji çalışmaları ilk defa 2011 yılında, Sudan'ın ikinci büyük şehri Omdurman'daki Kuran-ı Kerim ve İslami Bilimler Üniversitesi Diller Fakültesinde Türkoloji Bölümünün açılmasıyla başlamıştır. 2013 yılından itibaren Türkoloji Projesi kapsamında Türkçe eğitimi bölümüne Yunus Emre Enstitüsü tarafından öğretim elemanları görevlendirilmekte, bölüme ders kitaplarının yanı sıra materyal destekleri verilmektedir. TİKA ise bölümün fizikî koşullarını iyileştirmek amacıyla donanımlı bir Türkçe sınıfı oluşturmuştur. Kur'an-ı Kerim Üniversitesi Diller Fakültesi Türkoloji Bölümünde 2012 yılında öğrenci alımına başlanmıştır. Bölümde 17 erkek, 12 kız öğrenci ile eğitime başlanmış; bölüm 2016 yılında 2'si kız, 6'sı erkek olmak üzere 8 öğrenci ile ilk mezunlarını vermiştir. 2012 yılından beri bölümde 1015 öğrenci Türk dilini öğrenmiştir. Üniversitenin Türkoloji Bölümünde hâlihazırda 50 öğrenci eğitim almakta; 8 öğretim üyesi görev yapmaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü, 2017 yılında başkent Hartum'da bulunan Uluslararası Afrika Üniversitesiyle iş birliği protokolü imzalamış; bu protokole binaen 2017 yılı Şubat ayından itibaren üniversitenin bütün bölümlerindeki ilgili öğrencilere kurs verilmiştir. Kursların büyük ilgi görmesi sonucu 2017 yılı Ekim ayı itibarıyla Türkoloji Projesi kapsamında Diller Fakültesine Türkoloji Bölümünün açılmasına karar verilmiştir. Aynı yıl Yunus Emre Enstitüsü tarafından Uluslararası Afrika Üniversitesine 1 okutman görevlendirilmiştir. (Yunus Emre Enstitüsü, 2017)

Sudan'ın en saygın üniversitelerinden biri olan Hartum Üniversitesi ile Yunus Emre Enstitüsü arasında 2015 yılında Türkoloji Bölümünün açılması için iş birliği protokolü imzalanmış; ardından TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü iş birliğiyle Hartum Üniversitesinde Türkçe kütüphanesi oluşturulmuştur. 2017 yılının Şubat ayından beri bölümde 90 öğrenci eğitim görmekte; 2 öğretim üyesi görev almaktadır. Bunların yanı sıra Yunus Emre Enstitüsü ile El Nileyn Üniversitesi arasında iş birliği protokolü imzalanmıştır. El Nileyn Üniversitesinde Türkoloji Bölümü açma hazırlıkları devam etmektedir.

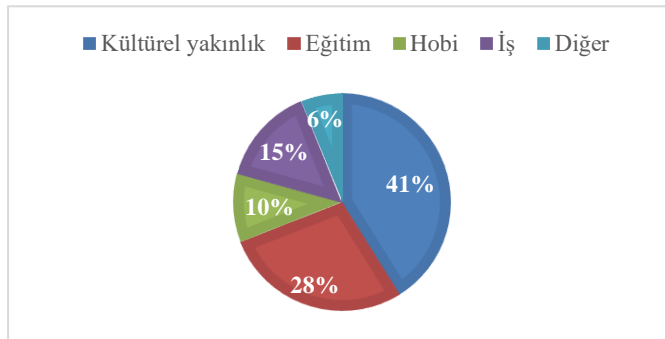
Hartum Yunus Emre Enstitüsü

Türk dilini, kültürünü ve tarihini tanıtmak amacıyla kurulan Yunus Emre Enstitüsü, Sudan'da kültür merkezi açmak üzere çalışmalarını 2015 yılında başlatmıştır. 2016 yılının Kasım ayında faaliyete geçen Hartum Yunus Emre Enstitüsü akabinde Türkçe kurslarını ve kültür sanat faaliyetlerini başlatmıştır. 2016 yılından itibaren Hartum Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde A1, A2 (temel); B1, B2 (orta); C1, C2 (ileri) düzeylerinde Türkçe kursları açılmış ve bu kurslarda 2437 öğrenciye Türkçe eğitimi verilmiştir. Hartum Yunus Emre Enstitüsünün yıllara göre öğrenci sayısı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Hartum Yunus Emre Enstitüsü Yıllara Göre Öğrenci Sayıları

Sudan'ın başkenti Hartum'da faaliyetlerine devam eden Enstitünün mevcut dönem kursiyer sayısı 180'dir. Enstitüye gelen öğrencilerin Türkçe öğrenme amaçları değişkenlik göstermektedir. Bu öğrencilerin Türkçe öğrenme amaçları Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenleri

Şekil 2'de görüldüğü üzere öğrencilere uygulanan anket sonucunda Merkezin hâlihazırdaki öğrencilerinin %41'i kültürel yakınlık sebebiyle; %28'i eğitim sebebiyle; %15'i iş sebebiyle; %10'u hobi olarak; %6'sı ise farklı sebeplerle Türkçe öğrenmeyi tercih etmektedir. Sudan-Türkiye ilişkileri, turizm, eğitim, iş, Türk filmlerinin ve dizilerinin Sudan halkı üzerindeki etkisi gibi birçok gerekçe Sudan halkını Türkçe öğrenmeye teşvik etmektedir. Bu taleplere karşılık vermek amacıyla Türkçe öğretimi çalışmalarını Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'ndeki kazanımları içeren aşamalı kur sistemine göre yapan Enstitü, her düzeyi 144 saatten oluşan kurslar açmaktadır. Öğrenciler 72 saatin sonunda ara sınava, 144 saatin sonunda kur atlama sınavına girmektedir. 2016 yılından itibaren Sudan'da Türkçe öğrenen başarılı öğrencilerden 72 tanesi Enstitünün Türkçe Yaz Okullarına gönderilmiştir. Hartum Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe kurslarının yanı sıra Osmanlı Türkçesi Kursu, Ebru Kursu, Okçuluk Kursu, Çocuklar İçin Resim Kursu ve Kişisel Gelişim Kursları düzenlemektedir.

Hartum Yunus Emre Enstitüsü hâlihazırda dört dersliği, bir kütüphanesi, bir sergi salonu ile faaliyetlerine devam etmekte; Enstitü bünyesinde 14 personel istihdam edilmektedir. Fiziki kapasitesi oldukça yüksek olan Enstitü, Türkçe kurslarının yanı sıra konferanslar, yazarlık atölyeleri, yöneticilik kursları, açık hava sinemaları, kahve buluşmaları, ödüllü yarışmalar, anma etkinlikleri, film galaları gibi çeşitli etkinlikler

düzenlemektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Sudan’da Türkçe öğretiminin ne zaman başladığı tam olarak bilinmemekle birlikte Osmanlı’nın Sudan toprakları üzerindeki hâkimiyetinden bu yana Türkçe öğretimi yapıldığı bilinmektedir. Bu sebeple araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Sudanlı öğrencilerin konuşma, okuma ve yazma becerisini geliştirme süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ve yaptıkları yanlışları belirlemek; tespitlerden hareketle problemlerin çözümüne yönelik öneriler sunmak; Sudan’da Türkçe öğretimine somutlaştırılmış verilerle katkı sunmaktır.

1.2. Problem

Sudanlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları zorlukları ve yaptıkları yanlışları belirlemek; tespitlerden hareketle problemlerin çözümüne yönelik öneriler sunmak; Sudan’da Türkçe öğretimine somutlaştırılmış verilerle katkı sunmak amacıyla araştırmanın problemi “Sudanlıların alfabenin öğreniminde; okuma, konuşma ve yazma becerilerinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Ana problemler doğrultusunda verilerin doğru şekilde analiz edilebilmesi için araştırmanın alt problemleri şu şekilde detaylandırılmıştır: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Sudanlıların;

1. Ses bilgisinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
2. Biçim bilgisinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
3. Söz diziminde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
4. İmla ve noktalamada karşılaştığı sorunlar nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1 Evren ve Örneklem

Yunus Emre Enstitüsü Sudan’ın başkenti Hartum’daki faaliyetlerine 2016 yılında başlamıştır. Sudan’daki çeşitli merkezlerde, Türkoloji bölümlerinde ve Yunus Emre Enstitüsünde uzun yıllardır Türkçe öğretilmektedir. Bu nedenle araştırmanın evrenini Türkçe öğrenen Sudanlılar, örneklemini ise 2020-2021 eğitim öğretim yılında Hartum Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde açılmış temel, orta ve ileri düzey 82 Türkçe öğrencisi oluşturmaktadır.

2.2 Verilerin Toplanması, Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan veriler kurs süresince öğrencilere verilen ödevlerden, öğrencilerin konuşma kayıtlarından ve kur sonu sınavlarındaki yazma bölümlerinden toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde nitel analiz tekniklerinden durum çalışması olan içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre içerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir. İçerik analizinde, birbirine benzeyen verilerden yola çıkarak önceden belli olmayan temalar ve boyutlar ortaya çıkarılmaktadır. Bu yöntemle araştırmanın verileri incelenmiş, ilgili alanyazın taraması yapılmış ve kodlamalar yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerin konuşma, okuma ve yazma becerilerinde yaptıkları hatalar, alfabe; ses bilgisi; biçim bilgisi; söz dizimi; imla ve noktalama açısından kategorize edilmiştir. Hatalar kategorize edilirken tekrar eden sorunlar üzerinde durulmuş, verilerin birbirini desteklemesine, kapsayıcı başlıkların belirli bir standarda göre oluşturulmasına dikkat edilmiştir.

Bulguların yorumlanmasında 2016 yılından itibaren Yunus Emre Enstitüsünde derse giren öğreticilerin görüş ve tespitlerinden yararlanılmış, öğretmenlerin yorumlarındaki tutarlık göz önünde bulundurulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Türkiye Türkçesi Alfabeti Öğretimiyle İlgili Sorunlar

Sudan’ın eğitim dili Arapça ve İngilizcedir ancak halkın sadece bir kısmı asgari düzeyde İngilizce bilmektedir. Resmî dil ve eğitim dili olan Arapça, ülkede herkes tarafından bilinmekte ve konuşulmaktadır ancak Sudan’da iki tür Arapça olduğunu söylemek mümkündür. Bunların ilki tüm Arap coğrafyasının dili olan “Fasih” Arapça, diğeri ise Sudan’da yerel halkın kullanmış olduğu ve sokak Arapçası olarak adlandırılan “Darici”dir. Ayrıca Sudan’da Nübyece, Beja, Fur, Nuban, Ingessana gibi yerel diller de kullanılmaktadır.

Arap alfabesi ile Türk Latin alfabesi birbirinden farklıdır. Arap alfabesi 28 harften, Türk Latin alfabesi ise 29 harften oluşmaktadır. Türkçede 8 sesli harf vardır ancak Arapçada sesli harfler daha çok hareke adı verilen işaretlerle gösterilmektedir. Arapçada “fetha” (ـَ), “kesra” (ـِ) ve “damme” (ـُ) hareketleri kısa ünlüleri ifade etmektedir. Buna göre “fetha” a ve e, “kesra” i, “damme” ise u sesini ifade etmektedir. Bu hareketlerin yapısı, sesli harflerin cümlede hangi konumda olacağını belirlemektedir. Bazı harfler, Türkçede tek sesle karşılırken Arapçada farklı seslerle okunmaktadır. Bunlar:

- Türkçedeki “s” sesi, Arapçada “ص” ve “س” sesleriyle,
- Türkçedeki “z” sesi, Arapçada “ذ” ve “ز” sesleriyle,
- Türkçedeki “k” sesi, Arapçada “ك” ve “ق” sesleriyle,
- Türkçedeki “d” sesi, Arapçada “د” ve “ض” sesleriyle,
- Türkçedeki “t” sesi, Arapçada “ت” ve “ط” sesleriyle karşılırken. Bu farklılıklar Türkçe metinlerin okunmasında, duyulmasında ve sesletilmesinde olumsuz aktarım yapılmasına neden olmaktadır.

Türkçe soldan sağa yazılan bir dil iken Arapça sağdan sola doğru yazılmaktadır. Bu durum özellikle eğitim düzeyi yüksek olmayan, İngilizce gibi yabancı dillerle daha önce karşılaşmayan Sudanlı öğrencilerin yazma becerilerinde sorun yaşamasına neden olmaktadır. Arapça ile Türkçenin yazım kurallarındaki en büyük farklardan biri de Arap harflerinde Türkçedeki gibi küçük harf ve büyük harf ayrımının olmamasıdır. Bu durum öğrencilerin ileri düzeyde bile yazım hatası yapmasına neden olmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Sudanlı öğrencileri; daha önce hiç Latin kökenli bir alfabe ile karşılaşmamış Sudanlılar, Latin harflerini İngilizce aracılığıyla öğrenmiş Sudanlılar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Daha önce İngilizce aracılığıyla Latin harfleri ile karşılaşmış olan Sudanlılar, özellikle yazma becerisinde yazım ve noktalama kurallarına daha çok dikkat etmektedir. Ancak İngilizcede de bulunmayan Türkçeye has sesleri karıştırmaya devam etmektedir. Bunlarla ilgili bulgular okuma, yazma ve konuşma becerilerinin altında verilmektedir.

3.2. Okuma Becerisinde Karşılaşılan Sorunlar

İnan ve Öztürk’e (2015) göre Türkçe öğreniminde okuma becerisi ile ilgili karşılaşılan sorunlar genel olarak Arapçaya göre şekillenen ses rengi, vurgu ve tonlamadan kaynaklanmaktadır. Anadil ediniminin

doğal bir süreç ile gerçekleşmesi hasebiyle yeni bir dilde okuma yapmak ve dil becerilerini kazanmak kolay değildir.

Sudan halkının dili ve hançere yapısı, okuma yaparken bazı seslerin çıkarılmasında zorluklara yol açmaktadır. Arapçada olmayan “ç”, “j”, “p”, “ğ”, “ı”, “ü”, “ö” sesleri, okuma yapan öğrencileri zorlamaktadır. Özellikle ünlü harfler okunurken “ı” sesi ile “i” sesi, “u” sesi ile “ü” sesi, “ö” sesi ile “o” sesi karıştırılmaktadır.

Kirik’e (2018) göre Darici Arapça ve Fasih Arapça arasındaki telaffuz farklarından kaynaklı hatalar da bulunmaktadır. Fasih Arapçada “c” sesi Darici Arapçada “g” olarak bilinmektedir. Bazı öğrenciler “c” sesinin bulunduğu kimi kelimeleri “g” li telaffuzla okumaktadır. Bu durum, yalnızca Arapça-Farsça kökenli alıntı kelimelerde tespit edilmiştir. Ör: Cemile > Gemile, cinayet > ginayet, gece > gege, mücadele > mügadele, ... Yine içinde “v” harfi bulunan bazı Türkçe veya Türkçeleşmiş kelimeleri öğrencilerin “f” olarak yahut içinde “f” bulunan kelimeleri “v” olarak telaffuz ettikleri tespit edilmiştir. Sudan’da Türkçe öğretiminde karşılaşılan okuma sorunları aşağıda ele alınmıştır.

3.2.1. Ünlülerin Sesletiminde Karşılaşılan Sorunlar

Sudanlı öğrencilerin Türkçe okumalar yaparken “e” sesi ile “i” sesini; “ü” sesi ile “u” sesini; “ö” sesi ile “ü” sesini; “ö” sesi ile “o” sesini; “ı” sesi ile “i” sesini karıştırdığı görülmektedir. Zaman zaman bunun tersi durumlarla da karşılaşılmaktadır. Düzeltme işareti olan “zekâ” gibi sözcüklerdeki “a” sesi kalın bir şekilde telaffuz edilmektedir.

- Ayşe okulda diğildir. < Ayşe okulda değildir.
- Ahmet hastalık acılarına dayanırken yoruldu. < Ahmet, hastalık acılarına dayanırken yoruldu.
- Türk ordusu eşsiz mucadele etmiştir. < Türk ordusu, eşsiz mücadele etmiştir.
- Gürüldüğü üzere çay şekerlidir. < Görüldüğü üzere çay şekerlidir.
- Kek yapmak için melzeme aldım. < Kek yapmak için malzeme aldım.
- Bilki de Fatma çok başarılı olacaktı. < Belki de Fatma çok başarılı olacaktı.

3.2.2. Ünsüzlerin Sesletiminde Karşılaşılan Sorunlar

Kirik’e (2018) göre Sudanlı öğrenciler, okuma becerisinde özellikle Arapçada bulunmayan “p”, “j,” ve “ç” seslerini çıkarırken sorun yaşamaktadır. Öğrenciler okumaları sırasında bu seslerin yerine kendi dillerinde bulunan sesleri tercih etmektedir. Ayrıca hançere yapılarından kaynaklı “hayır” örneğinde olduğu gibi “h” sesini gırtlaktan söylemeleri de sıklıkla karşılaşılan durumlar arasında yer almaktadır. Özellikle “aktif < aktif” gibi alıntı sözcükleri de İngilizcedeki şekliyle söylemektedirler.

- Ayşe çok güzel fagat huysuz bir kız. < Ayşe çok güzel fakat huysuz bir kız.
- Kuşların cıvıltısı bizi neşelendirdi. < Kuşların cıvıltısı bizi neşelendirdi.
- O, kurabiyelerin tadlarını tuzlu buldu. < O, kurabiyelerin tatlarını tuzlu buldu.
- Kuşkusuz doğru yapılan bir işti. < Kuşkusuz doğru yapılan bir işti.
- Hayır işlemek güzeldir. < Hayır işlemek güzeldir. (H’nin diyaframdan söylenmesi.)
- Aktiv kullanılan bir yolla Türkçe öğrendi. < Aktif kullanılan bir yolla Türkçe öğrendi.

3.2.3. Ses Yutumuyla İlgili Sorunlar

Arapçada bulunmayan seslerden bir diğeri “ğ”dir. Sudanlı öğrenciler bu sesi genellikle telaffuz etmemekte; bazen de “g” şeklinde sesletmektedir. Okuma becerisinde yapılan ses yutumlarından birkaçı örneklerle verilmiştir.

- Takım ruhnu anlamak için oynadı. < Takım ruhunu anlamak için oynadı.
- Canların önemi yok gibi davrandılar. < Canlarının önemi yok gibi davrandılar.
- Eski çalarda bu kadar imkan yoktu. < Eski çağlarda bu kadar imkân yoktu.
- Kuşların soğuktan titreşleri bizi üzdü. < Kuşların soğuktan titreyişleri bizi üzdü.
- Kuralların hepsi bu kağıttan ibaretir. < Kuralların hepsi bu kâğıttan ibarettir.
- Türkçe öğrenmenin güzel yanları çok fazladır. < Türkçe öğrenmenin güzel yanları çok fazladır.

3.2.4. Vurgu ve Tonlama ile İlgili Sorunlar

Erdem Nas’a (2019) göre dilin parçalarüstü birimleri, sesletimin ayrılmaz parçasıdır. Vurgu, ton, ezgi, kavşak, durak gibi parçalarüstü unsurların yardımıyla sesletim, zihinde oluşan şeklin en doğru şekilde iletilmesinde bir bütün oluşturmaktadır. Yabancı dilde okuma sürecinde hedef dili öğrenen kişinin telaffuz, vurgu ve tonlama gibi birçok güçlükle karşılaştığı bilinmektedir (Yılmaz ve Şeref, 2015, sf. 1214). Türkçede kelime vurgusu genellikle sonda, Arapçada ise başta. Dolayısıyla Arapça kökenli kelimelerde vurgu sorunu daha sık görülmektedir. Öğrencilerin ana dillerindeki vurgu ve tonlama özelliklerinden dolayı bazı kelimelerin başlarındaki harfleri vurgulu söyledikleri, bazı isimleri de kendi dillerindeki vurgu ve tonlamayla okudukları tespit edilmiştir.

- Sadık’a bu işin olmayacağını söyledim. (İsmin Arapçadaki vurguyla okunması)

3.2.5. Hece Yutumu ile İlgili Sorunlar

Sudanlı öğrenciler, özellikle Türkçedeki “ğ” sesinin olduğu sözcüklerde hece yutumu yapmaktadır. Türkçenin sondan eklemeli yapısının yanı sıra Arapça tamlamaların farklılığı, hece yutumuna yol açmaktadır.

- Baktımız koltuklar bize göre değil. < Baktığımız koltuklar bize göre değil.
- Ayşe’nin beyni dersleri için kullanması gerekiyor. < Ayşe’nin beynini dersleri için kullanması gerekiyor.
- Onun mide çok hassastır. < Onun midesi çok hassastır.

3.3. Konuşma Becerisinde Karşılaşılan Sorunlar

Arapça, Hami-Sami dil ailesinin Sami kolunda yer alan çekimli diller grubundadır. Yani Arapça, herhangi bir fiil kökünden belirli çekim kalıplarına göre yeni kelimeler türeten bir dildir. Kelime köklerinin yapım ve çekim sırasında önde, içte ve sonda bazı ekler alarak farklı şekillere ve kırılmalara uğradığı dil olan Arapçada kelimedeki ince anlam farklılıkları vurgularla yapılmaktadır.

Türkçe ise Ural-Altay dil ailesinin Altay grubunda bulunmakta ve sondan eklemeli diller arasında yer almaktadır. Türkçede kelime türetimi ve anlam değişiklikleri sözcük köklerine getirilen eklerle yapılmaktadır. Farklı dil ailelerinde yer alan iki dilden Arapça konuşuru olan öğrenciler, Türkçenin

sondan eklemeli yapısını kavramakta zorluk çekmekte; bu zorluklar, özellikle üretici beceriler olarak da anılan konuşma becerisinde kendisini belirgin şekilde göstermektedir.

Kirik'e (2018) göre Arapça alıntı kelimelerin Türkçede yeni bir telaffuzla söylendiği aşikârdır. Alıntı kelimelerin varlığı, konuşabilmek için kelime dağarcığını geliştirmek zorunda olan öğrenciye fayda sağlarken öğrencinin kelimeyi alıntı yapılan dilin telaffuzuyla söylemesine sebep olmaktadır. Arapçada olup Türkçede olmayan “hırıltılı h”, “ayın”, “hemze” seslerinin baskın bir biçimde söylenişi veya Arapça isimlerde yer alan son sesteki “ta-yı merbuta”nın Türkçede söylendiği hâlde Arapçada söylenmemesi yanlış ve bozuk telaffuza örnektir. Ör: hürriyet > hürriyye, teslimiyet > teslimiyye, aciliyet > aciliyye, ...

3.3.1 Ses Bilgisiyle İlgili Sorunlar

Okuma becerisinde görülen “u” ve “ü”, “ı” ve “i”, “o” ve “ö”, “a” ve “e” seslerinin karıştırılması, konuşma becerisinde de karşımıza çıkmaktadır. Türkçeye has sesler olan /ı/, /ö/ ve /ü/ seslerinin yanı sıra Arapçanın etkisiyle /e/ sesinin /a/ sesi ile karşılanması da sıklıkla karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır.

- Bugun Hartum Yunus Emre İnstitüsündeyiz. < Bugün Hartum Yunus Emre Enstitüsündeyiz.
- Biraz açıklama yabar mısınız? < Biraz açıklama yapar mısınız?
- Boyle bir faaliyetler yapıyor yani. < Yani böyle faaliyetler yapıyor.
- Teşekur ederim. < Teşekkür ederim.
- Turkçede kandimi buldum. < Türkçede kendimi buldum.

Arapçada bulunmayan /ğ/, /ç/, /p/ ve /j/ seslerinin çıkarılmasında zorluklarla karşılaşmaktadır. Öğrencilerin “ş” sesini ise Arapçada yer almasına rağmen bazen “j” sesi ile karıştırdıkları tespit edilmiştir. Özellikle Arapçada bulunan ve alıntı kelimelerde ünsüz harflerin sesletimi sorunu daha çok görülmektedir.

- Sudan'a gelir gelmez de bajvurup öğrenmeye başladım. < Sudan'a gelir gelmez de (kursu) başvurup (Türkçe) öğrenmeye başladım.
- Eitimsiz insanlar sinirli bi düşünceler vardır yani < Eğitimsiz insanların düşünceleri sınırlıdır.
- Ama artık misela kitablar yok. < Artık kitaplar yok mesela.
- Bilimsel ve teknoloci orenim hayatınızdaki yeri nedir? < Bilim ve teknolojinin öğrenim hayatınızdaki yeri nedir?
- Ekmek, mazot, betrol bulunmuyor. < Ekmek, mazot ve petrol bulunmuyor.

Arapça isimlerde yer alan son sesteki “ta-yı merbuta”nın Türkçede söylendiği hâlde Arapçada söylenmemesi, öğrencilerin Türkçeye olumsuz aktarım yapmasına neden olmaktadır: hareke<hareket gibi. Özellikle ana dilinden ve alıntı kelimelerden kaynaklı yanlış telaffuz örneklerine Sudanlı öğrencilerde sıklıkla karşılaşılmaktadır.

- Şu an Hartum Yunus Amre İnstitüsünde çok faaliyetler yapıyor. < Şu an Hartum Yunus Emre Enstitüsünde çok faaliyet yapıyor.

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi

- İşte o asnada ben Çankaya'daydım. < İşte o esnada ben Çankaya'daydım.
- Sadece hadaflerini ve eğitimine önem veriyorlar yani. < Sadece hedeflerine ve eğitimine önem veriyorlar yani.
- Artık teknoloji her yerde var.< Artık her yerde teknoloji var.
- Bizim orda normal şeyler bu hareke. < Bizim orada bu hareket normal.

Türkçenin sondan eklemeli yapısıyla karşı karşıya kalan ve çekimli dil yapısına sahip olan Arapça konuşurları Türkçe konuşurken çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Türkçenin kelime köküne ekler getirerek yeni anlamlar kazandırdığı dil yapısı, öğrencilerin kaygı düzeyini artırmakta; öğrenciler ünlü uyumu, ünlü daralması, ünsüz uyumu, ünlü düşmesi ve hece düşmesi gibi ses olaylarında hata örnekleri içeren cümleler kurmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda örneklendirilmiştir.

- Ve o gecede şahitlik ettiim Turk halkının vatanseverliğinden dolayı Türkçe öğrenme karar aldım.

< Ve o gece şahit olduğum Türk halkının vatanseverliğinden dolayı Türkçe öğrenme kararı aldım.

- Tilifonlar yok, bilgisayarlar yok, işlar çok zor oluyodu bence. < Telefonlar yok, bilgisayarlar yok, işler çok zor oluyordu bence.
- Sudanlılar çalışmaya daha iyi bir şekilde yaparlarsa iyi olur. < Sudanlılar daha iyi çalışırlarsa iyi olur.

3.3.2. Biçim Bilgisiyle İlgili Sorunlar

Öğrencinin zihninde oluşan mesajı doğru şekilde alıcıya iletmesi ve etkili bir iletişim kurması için dilin biçim bilgisine hâkim olması gerekmektedir. Öğrenciler, dilin kurallarını öğrendiği ve doğru kullandığı sürece öğrenmeye olan motivasyonu artmakta; özellikle üretici becerilerde daha özgüvenli performans sergilemektedir. Melanlioğlu'na (2012) göre ise dil bilgisi konularının soyut bir nitelik taşıması, öğretiminde birtakım problemlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle Türkçe eklerin öğretimi konusunda yabancıların çeşitli problemler yaşadığı, yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu bağlamda, dil öğretim sürecinde dil bilgisinin yer almasının amacının, dilin daha etkili kullanılmasının öğretilmesiyle dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi olduğu söylenebilir (Kırmızı, 2013, s. 807).

Çokluk Ekiyle İlgili Sorunlar

Arapçada bir varlık veya nesne ikiden fazlaysa çoğul kabul edilip çokluk yapısıyla kullanılırken Türkçede istisnâ birkaç durum haricinde böyle bir durum yoktur. Bu durum, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinde hatalar yapmasına neden olmaktadır.

- Gerçekten çok güzel bir olayları anlatıyor. < Gerçekten çok güzel bir olayı anlatıyor.
- Halklar sokaa çıkmaya başladı. < Halk sokağa çıkmaya başladı.
- Her gun en az bana ya da beş ya da altı aile geliyorlar ve soruyorlar. < Bana her gün en az beş ya da altı aile geliyor ve soruyor.
- Çok talablar var. < Çok talep var.

Hâl Ekleriyle İlgili Sorunlar

Ad çekim ekleri, cümlede adlar ile fiiller arasındaki geçici anlam bağlarını kurmak üzere adların girdiği durumları karşılayan eklerdir (Korkmaz, 2009, s. 23). Ad çekim eklerinin başında gelen hâl eklerinin ana dili Arapça olan öğrencilere öğretiminde genel olarak üç başlıkta sorun yaşandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi ünsüz benzeşmesi, diğeri fiil istemi ile edat istemi, sonuncusu da zamir n'sinin kullanımınıdır.

- Efendimi söylüyüm. < Efendime söyleyeyim.
- Her şey aile bırakıyorlar yani. < Her şeyi ailelerine bırakıyorlar.
- Ona iyi bir şey mi ya da kötü bir şey. < O iyi bir şey mi yoksa kötü bir şey mi?
- Çünkü hayatımızda kolaştırıyo. < Çünkü hayatımızı kolaylaştırıyor.
- Vize orda varlığında veriliyor. < Vize oraya varlığında veriliyor.
- Bi de benim şehrime tavsiye ediyorum. < Bir de benim şehrimi tavsiye ediyorum.

İyelik Ekleriyle İlgili Sorunlar

Sudanlı öğrenciler, iyelik eklerinde “eklerin yanlış kullanımı”, “ eklerin eksik kullanımı” ve “sözcüklerin yanlış yerde kullanımı” şeklinde hatalar yapmaktadır.

- Onun maası 100 dolara da geçmiyor. < Onun maası, 100 doları da geçmiyor.
- Hepsini onlarda zor şartlar. < Onların hepsi zor şartlarda.
- Onu da inşallah en yakinde olacamı temenni ediyorum. < İnşallah onun da en yakın zamanda olacağımı temenni ediyorum.
- Türkçe öğrendin ve nasıl fayda oldu sana? < Türkçe öğrendin ve sana ne faydası oldu?

Zaman ve Kip Ekleriyle İlgili Sorunlar

Sudanlı öğrencilerin zaman ve kip ekleriyle ilgili yaptıkları hataların başında ünlü uyumu ve ünsüz sertleşmesi gelmektedir. Zaman ve kip eklerinin öğretimi, aşamalı şekilde gerçekleştirilmektedir. Öğrencinin yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenirken karşılaştığı ilk zaman eki “şimdiki zaman”dır. Bunun en temel sebebi ise öğrencinin bu eki gelecek ve geniş zaman yerine de kullanabilmesi, temel ihtiyaçlarını bu zaman ile karşılayabilmesidir. Ancak şimdiki zamanın her zaman geniş zaman yerine veya gelecek zaman yerine kullanılması mümkün değildir. Sudanlı öğrencilerde bu karışıklıklara rastlanmaktadır. Zaman öğretiminde yaşanan diğer sorun da öğrenilen geçmiş zaman ile görülen geçmiş zamanın karıştırılmasıdır. Bu durum da Sudanlı öğrencilerde sıklıkla görülmektedir.

- Konuşmanızda şu noktalara deyiniz. < Konuşmanızda şu noktalara değininiz.
- Ben ne kitabı ne filmi özetliycam, dizi özetliyem izniniz olursa. < Ben be kitap ne de film özetleyeceğim, izniniz olursa dizi özetleyeyim.
- Ve artık Batı Osmanlı'ya göz diktirdi ve onu almak için elinden geleni ardına koymazlar. < Ve artık Batı, Osmanlı'ya göz dikti ve onu almak için elinden geleni ardına koymadı.
- Benim için devlet zor durumda kalmış. < Bence devlet zor durumda kaldı.

Kişi Ekleriyle İlgili Sorunlar

Öğrencilerin sıklıkla yaptıkları hatalardan biri, kişi eklerinin yanlış kullanımınıdır. Bu daha çok 1. çoğul kişide ve 3. çoğul kişide kendisini göstermektedir.

- Her gün en az bana ya da beş ya da altı aile geliyorlar ve soruyorlar. < Bana her gün en az beş ya da altı aile geliyor ve soruyor.
- Ufacık bir şey için ofkeleniyor, kızıyor. < (Onlar) Ufacık bir şey için öfkeleniyorlar, kızıyorlar.

Fiil Çatılarıyla İlgili Sorunlar

Öğrenciler, fiilleri kullanırken fiilin etken mi edilgen mi, dönüşlü mü yoksa ettirgen mi olması gerektiği konusunda kafa karışıklığı yaşamaktadır. Öğrencilerin ettirgen çatı, edilgen/dönüşlü çatı ve işteş çatı eklerini fiile getirirken yaptığı hatalar göze çarpmaktadır.

- Ve artık Batı Osmanlı'ya göz diktirdi ve onu almak için elinden geleni ardına koymazlar. < Ve artık Batı, Osmanlı'ya göz dikti ve onu almak için elinden geleni ardına koymadı.
- Çünkü hayatımızda kolaştırıyo. < Çünkü hayatımızı kolaylaştırıyor.
- İnşallah verdiğim bilgiler insanlar için iyi bir faidalanacak. < İnşallah verdiğim bilgiler, insanlar için faydalı olacak.
- Erkeklerle erkek el ele tutunması bizim orda çok normal, dostluk işte, kardeşlik. < Erkeğin erkeklerle el ele tutuşması bizim orada çok normal; dostluk, kardeşlik (demek) işte.

Fiilimsilerle İlgili Sorunlar

Öğrencilerin özellikle isim fiil ve sıfat fiil eklerinde zorlandıkları görülmektedir. Özellikle isim fiil eki olan –mA ekinin üzerine getirilen ekler ve sıfat fiil eki olan –DİK ekinin kullanımı, Sudanlı öğrencilerin en çok zorlandığı fiilimsiler arasındadır.

- Vaktiniz aldimiz için teşekkürler. < Vakit ayırdığınız için teşekkürler.
- Bu yuzden yani daha mantıklı üniversite bitikten sonra kendi yolumuzu buluruz. < Bu yuzden üniversite bittikten sonra kendi yolumuzu çizmek daha mantıklı.
- Nil Nehrinden çıkan balıkları yemesini tavsiye ediyorum. < Nil Nehri'nden çıkan balıkları yemenizi tavsiye ediyorum.

Yeterlilik Fiiliyle İlgili Sorunlar

Öğrenciler yeterlilik fiilini kullanırken özellikle olumlu şekilde “y” ünsüzünü getirmeyi unutmakta; olumsuz formunu kullanırken de sadece olumsuzluk eki olan –mA ekini kullanarak yeterlilik fiilinin olumsuz şeklini yaptığını düşünmektedir.

- Bulmayınca da kendimle konuşuyorum. < (Konuşacak birini) bulamayınca da kendimle konuşuyorum.
- Orda çocuklar daha her şey başlabilirler kendi yaşların çocuklarla. < Çocuklar, orada kendi yaşlarındaki çocuklarla her şeye başlayabilirler.

+DİR Ekinin Biçim-Anlam-Söz Dizimsel Özellikleri

Öğrenciler özellikle konuşma becerisinde Türkçedeki yaygın kullanımın aksine bildirme ekini sıklıkla kullanmaktadır.

- Duşunceleri farklıdır. < Düşünceleri farklı.
- Sakın insanlar, fazla kavgaya girmezler. < Sakin insanlardır, fazla kavga etmezler.

Edat, Bağlaç, Sıfat, Zamirlerle İlgili Sorunlar

- Şimdi her ne kadar anlatsam yetmez. < Şimdi ne kadar anlatsam yetmez (az).
- Özetleyeceğiniz kitab filmden etkilemenizin sebeplerini belirtiniz. < Özetleyeceğiniz kitap veya filmden etkilenmenizin sebeplerini belirtiniz.
- Ona iyi bir şey mi ya da kötü bir şey. < O iyi bir şey mi yoksa kötü bir şey mi?
- Davam bir şekilde < Devamlı bir şekilde.

Yanlış Eylem Kullanımıyla İlgili Sorunlar

- 2016 yılında ailemle birlikte tatil etmek için Türkiye gitmeye karar verdik. < 2016 yılında ailemle birlikte tatil yapmak için Türkiye'ye gitmeye karar verdik.
- Bombanın tesiri bana kadar vardı ve geriye irkildim. < Bombanın tesiri bana kadar geldi ve geriye irkildim.
- Zorlukları atlayabildim. < Zorlukları atlatabildim.
- Tabii ki biliyorsunuz biraz tarihi olarak biraz arkeye donüyorum. < Tabii ki biliyorsunuz, biraz tarihî olarak geriye bakıyorum.
- İnşallah verdiğim bilgiler insanlar için iyi bir faydalanacak. < İnşallah verdiğim bilgiler, insanlar için faydalı olacak.

3.3.3 Söz Dizimiyle İlgili Sorunlar

Var / Yok, Yok / Değil Yapılarının Kullanımıyla İlgili Sorunlar

Sudanlı öğrencilerin var/yok, yok/değil yapılarını öğrenirken özellikle temel düzeyde yok/değil dizimlerini karıştırdıkları ve birbirinin yerine kullanabildikleri görülmektedir. Aşağıda ise “var” sözcüğünün tespit edilen gereksiz kullanımlarına ve eksik kullanımlarına yer verilmiştir.

- Türk halkını Sudan halkı çok yakınlaşma var. < Türk halkı ile Sudan halkı (birbirine) çok yakın.
- Çünkü kokenli bir ilişkiler < Çünkü köklü ilişkilerimiz var.
- Eitimsiz insanlar sinirli bi düşünceler vardır yani < Eğitimsiz insanların düşünceleri sınırlıdır.

Tamlamalarla İlgili Sorunlar

Türkçe isim tamlamalarında tamlayan tamlanandan önce, Arapçada ise tamlayan tamlanandan sonra gelmektedir. Bu nedenle öğrenciler tamlamalarda sıklıkla hatalar yapmaktadırlar. Ayrıca tamlananda iyelik eki ile belirtme durumu üst üste geldiğinde öğrenciler bunu hem yazma hem konuşma becerilerinde

karıştırmakta ve birini eksik kullanmaktadır. Ayrıca zincirleme isim tamlamaları dâhil belirtili isim tamlamalarında tamlayan ekini unutmaktadırlar. Zincirleme isim tamlamasında tamlananın birden çok tamlayanla kullanılması da Sudanlı öğrencilerin kullanmakta zorlandığı bir yapıdır.

- Onemli olan Türkçe kurslar. < Önemli olan Türkçe kursları.
- Çünkü insan gelişmesi lazım. < Çünkü insanın gelişmesi lazım.
- Ulke altın yapımı için önemli, elektrik alanında, binalar, doktorlar falan. < Ülkenin alt yapısı için önemli; elektrik, inşaat ve tıp için falan (önemli).
- Sudanlılar hepsini Türkiye seviyorlar. < Sudanlılar Türkiye'nin her şeyini seviyorlar.
- Zaten ben Sudan dışından çıkmak istemiyordum. < Zaten ben Sudan'ın dışına çıkmak istemiyordum.

Edat, Bağlaç, Sıfat ve Zamirlerin Cümledeki Yeriyle İlgili Sorunlar

Türkçe ile Arapçanın söz dizimi farklılığı, öğrencilerin cümle içerisinde edat, bağlaç, sıfat ve zamirleri yanlış yerde kullanmasına, hiç kullanmamasına veya defalarca kullanmasına yol açmaktadır.

- Türk halkını Sudan halkı çok yakınlaşma var. < Türk halkı ile Sudan halkı (birbirine) çok yakın.
- Ya da bir daire almışlar ya da bir şirket açmışlar. < Ya bir daire almışlar ya da şirket açmişler.
- Herkes bu soru bize geliyor. < Herkes bu soruyla bize geliyor.
- Sadece Yunus Emre Yedi İklim seti ve diziler, filmler. < Sadece Yunus Emre Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, diziler ve filmlerden öğreniyorum.
- Dinleme pratiği, anlama pratiği, konuşma pratiği ve aynı zamanda. < Aynı zamanda dinleme, anlama ve konuşma pratiği yapıyorum.

Özne+Tamlayıcılar+Yüklem Dizimiyle İlgili Sorunlar

Türkçenin söz dizimi bakımından Arapçadan farklı olması, Türkçede fiilin sonda Arapçada başta belirtilmesi gibi bazı durumlardan dolayı öğrenciler Türkçe konuşurken zorlanmaktadır. Çünkü fiili başta söylememesi gereken öğrenci, Arapça gibi düşünerek fiili başa aldığında söz dizimi bakımından yanlış cümle kurmaktadır.

- Dinleme pratiği, anlama pratiği, konuşma pratiği ve aynı zamanda. < Aynı zamanda dinleme, anlama ve konuşma pratiği yapıyorum.
- Türkçe öğrendin ve nasıl fayda oldu sana? < Türkçe öğrendin ve sana ne faydası oldu?
- Teknoloji bilimsiz olmaz bence. < Bence bilimsiz teknoloji olmaz.
- Türkiye'nin Sudan'daki yaptığı izler onu kaldırmak da imkânsız bir şey. < Türkiye'nin Sudan'da yaptıklarının izlerini silmek de imkânsız.
- Nyala Hastanesi Batı Sudan'daki iyi bir şekilde çalışıyor. < Batı Sudan'daki Nyala Hastanesi, iyi bir şekilde çalışıyor.

Özne-Yüklem Uyumuyla İlgili Sorunlar

Sudanlı öğrenciler, özellikle 3. çoğul kişi ekinin kullanımında sorun yaşasa da diğer kişi eklerinin yanlış veya eksik kullanımının örnekleri de vardır. Bu hatalar, üretici becerilerde ileri düzeyde bile karşımıza çıkmaktadır ve uzun cümlelerde daha da belirginleşmektedir.

- Bu yüzden yani daha mantıklı üniversite bitikten sonra kendi yolumuzu buluruz. < Bu yüzden üniversite bittikten sonra kendi yolumuzu çizmek daha mantıklı.
- Eskiden öğretmen çok öğrencilere önem vermiyorlar. < Eskiden öğretmenler öğrencilere çok önem vermiyordu.
- Ve artık Batı Osmanlı'ya göz diktirdi ve onu almak için elinden geleni ardına koymazlar. < Ve artık Batı, Osmanlı'ya göz dikti ve onu almak için elinden geleni ardına koymadı.
- Tekrar şimdi halkın dışarı çıkma başladılar. < Şimdi halk tekrar dışarı çıkmaya başladı.

Kalıp Sözcükler, Atasözleri ve Deyimlerle İlgili Sorunlar

- Tabii ki biliyorsunuz biraz tarihi olarak biraz arkeye donüyorum. < Tabii ki biliyorsunuz, biraz tarihî olarak geriye bakıyorum.
- Türkiye'nin Sudan'daki yaptığı izler onu kaldırmak da imkânsız bir şey. < Türkiye'nin Sudan'da yaptıklarının izlerini silmek de imkânsız.

3.4. Yazma Becerisinde Karşılaşılan Sorunlar

Alfabe farklılığı, üretici becerilerden olan yazma becerisinde karşılaşılan hataların temel sebeplerinden biridir. Hoşça'ya (2020) göre Sudanlı öğrenciler, Arap alfabesi kullandığı için Türkçe yazarken kelimelerdeki ünsüzleri yazmayı untabilmektedir. Aynı zamanda Türkçede bulunan, Arap alfabesinde bulunmayan harflerin yazımında yanlışlıklarla karşılaşmaktadır. Türkçeye geçen Arapça kaynaklı sözcüklerin yazımında yanlışlıklar tespit edilmiştir: “kitap” sözcüğünü “kitab” yazmak gibi. Noktalama işaretlerinin yazımında da sorunlar mevcuttur. Gereksiz ünlü harf üretimi de genel olarak yapılan hatalardandır. “sandalye” “sandaliya” örneği gibi. Ek olarak cümle yazımında boşluk bırakmamak gibi hatalar da yapılmaktadır (Kirik, 2018, s. 316).

Sudanlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken yazma becerisinde yaptıkları hatalarla ilgili bulgular, ses bilgisi; biçim bilgisi; yazım ve noktalama; söz dizimi başlıkları altında incelenmiştir.

3.4.1. Ses Bilgisiyle İlgili Sorunlar

Şengül'e (2014) göre Arap alfabesinde ünlüleri karşılayan üç ses vardır: “elif, vav, ye”. “Elif” Latin alfabesinde “a, e” seslerini, “Vav” “u, ü” seslerini, “Ye” ise “ı, i” seslerini karşılamaktadır. Dolayısıyla Türkçedeki sekiz ses, Arapçada üç sesle ifade edilmektedir. Bu nedenle Türkçe yazarken bu sesler birbirleri yerine sıklıkla kullanılmaktadır.

- Hava oraya çok sıcak olacak bu yüzden denize gitmek tarceh ediyoruz. (tercih-A1)
- Benim küzenimle söhbət edeceğim. (kuzenimle/sohbet-A1)
- Sonra benim tatilim bitecek, ve okuluma giri döneceğim. (geri-A1)
- Onlarla dışırı çıkıp ve yeni yerler keşfet edeceğiz. (dışarı-A1)

- Vafalı bir insan olmalıyım. (vefalı-B1)

Sudanlı öğrenciler, Arap alfabesinde olmayan “ı”, “ö” ve “ü” seslerinin yazımında da konuşma becerisinde olduğu gibi sorun yaşamaktadır. Bu karışıklıklar özellikle “ı” sesinin “i” sesiyle; “ö” sesinin “o” sesiyle, “ü” sesinin “u” sesiyle karıştırılması şeklinde görülse de farklı hata örnekleriyle karşılaşılabilir. Arapçada ünlü harflerin hareketlerle yapılması nedeniyle bazen ünlülerin yazılmadığı da görülmektedir.

- Babam adı fadel, o kirik beş yaşanda. (kırk/yaşında-A2)
- O muhendis, o otuz beş yaşanda. (mühendis/otuz/yaşında-A2)
- Yeni kültürlar öğrenirim. (kültürleri/öğrenirim-B1)
- Hayatımızda mantıklı olmalıyız. (mantıklı-B2)
- Çünkü farklı tarihi ve turistik yerleri gezebirlisiniz. (çünkü-C1)

Sudanlı öğrencilerin yazma becerisinde sıklıkla yaptıkları hatalardan biri de Arapçada bulunmayan “p”, “j”, “ç” ve “ğ” seslerinin yazımı meselesidir. Öğrencilerde genellikle “ç” sesinin “ş” sesiyle; “p” sesinin “b” sesiyle karıştırılması gibi hatalar görülmektedir. Özellikle alıntı kelimelerde “j” sesinin “c” şeklinde yazıldığı tespit edilmiştir.

- Üş kardeşim var. (Üç-A2)
- Genşlere için işte bazı ıpuçular. (Gençlere/ıpuçuları-B2)
- Derslerini iyici çalışınca sınav geldeğinde bişman olmayacaksın. (pişman-B2)
- Halkimiz sıcak kanlı, misafırbarvanlığı ve güler yüzüyle meşhurdur. (misafirperverliği-C1)

Öğrenciler, kelime köklerine ekleri getirirken bazen kelime kökünü hatalı yazmaktan kaynaklı bazen de Türkçenin sondan eklemeli yapısını kavrayamadıkları için ünlü uyumu; ünlü düşmesi; ünlü daralması; ünsüz uyumu ve hece düşmesi gibi konularda hata yapabilmektedir.

- Ben, babam, annem, kız kardışım, ve en yakın arkadaşımle Toti'ye bu yaz tatili için gedeceğiz. (gideceğiz-A1)
- Sadece seni özlüyorum. (özlüyorum-A1)
- Yurta götürdüler. (yurda-A2)
- Sınavlar bitirdiktan sonra Qatar gitmem istiyorum, yükseklicance Qatar'da yapmam istiyorum. (bitirdikten-B1)
- Halkimiz de çok cömert misafir sever bir halktır. (halkımız-C1)

3.4.2. Biçim Bilgisiyle İlgili Sorunlar

Richards ve Rodgers'a (2014) göre yabancı dil öğretiminde önemli olan, öğrencilerin öğretim sonunda uygun bağlamlarda uygun dil kullanımı gerçekleştirmelerini sağlamak ve etkili iletişim kurmalarını desteklemektir. Öğrencinin anlaşılır, doğru cümleler kurabilmesi ve kendisini hedef dilde doğru şekilde ifade edebilmesi için dilin biçim bilgisine ihtiyacı vardır.

Yalın Durum ile İlgili Sorunlar

Öğrencilerin kelimeleri yalın hâliyle yazması gerekirken cümle içinde çeşitli ekler getirerek kullandıkları görülmektedir.

- Sabahta saat 8.00’de Kalkacağız çünkü çok bir şeyler yapmak istiyoruz. (sabah-A1)
- Yurdumuz çok büyük, güzelce ve düzenlice. (güzel/düzenli-A2)
- Ama her şeyin gibi teknolojin yararları ve zararları vardır. (her şey-B1)
- Kardeşim Amjed bu seneye üniversiteye giricek. (sene-B2)

Çokluk Ekiyle İlgili Sorunlar

Türkçenin kalınlık incelik uyumunu kavrayamayan öğrenciler, kelime köküne çokluk ekini getirirken hatalı şekilde yazmaktadır. Bunun yanı sıra Arapçada iki ve daha fazla olan şeyler çoğul olarak kullanıldığı için sayılarla birlikte çokluk eki kullandıkları veya iyelik ekini çokluk ekinden önce yazdıkları görülmüştür.

- Sabahta saat 8.00’de Kalkacağız çünkü çok bir şeyler yapmak istiyoruz. (çok şey/bir şeyler-A1)
- Arkadaşımları ziyaret edeceğim (arkadaşlarımı-A1)
- Çok şeyler yapmam lazım. (şey-B1)
- İki diller ve daha fazla öğreniyorum. (dil-B1)
- Farklı ülkelerden onların ülkelerini görmek isteyen birçok misafirlar vardır. (misafir-C1)

Hâl Ekleriyle İlgili Sorunlar

Bilindiği gibi Türkçede belirtme durumu eki “-ı, -i,-u, -ü” ekleridir. İki ünlünün yan yana gelmesi durumunda araya koruyucu “y” ünsüzü girer. Arapçada belirtme durumu eki “el-meful-u bihi” olarak adlandırılmaktadır ve “el” ekiyle yapılmaktadır (Polat,1998, s. 35). Sudanlı öğrencilerin en çok yaptığı hatalardan biri belirtme halini yanlış kullanmaları ya da kullanmamalarıdır (Hoşça, 2020, s. 85). Polat’a (1998) göre Arapçada yönelme, bulunma ve ayrılma durumları ilgeçlerle gösterilir ancak bu ilgeçlerin Türkçedeki gibi kesin kuralı yoktur. İlgeçler fiillere göre değişir (Polat, 1998: 36). Arapçada belli bir kurala bağlı olarak getirilmeyen ekler, Türkçedeki istemi tam olarak kavrayamamış Sudanlı öğrencilerin hata yapmasına yol açmaktadır.

- Oraya büyük bir otel vardı. (orada-A1)
- Senin görmek senden daha istiyorum. (seni-A1)
- Ben ve ailem sana bekliyoruz (seni-A1)
- Yaklaşık 4 dakika ulaşıyorum. (dakikada-A2)
- Bütün Dünyaya gezmek istiyorum. (dünyayı-B1)
- Hayatından yeni bir dönem başlayacak. (hayatında-B2)
- Ününde bir hedef koy ve bu hedefe sabit adımlarla git. (önüne-B2)
- Nüfüsü 8 milyona aşıyor. (milyonu-C1)

İyelik Ekleriyle İlgili Sorunlar

Öğrencilerin iyelik ekini kullanırken kalınlık-incelik uyumuna dikkat etmediği, fazla ses kullanımının da görüldüğü ancak çoğunlukla ekin eksik yazıldığı tespit edilmiştir.

- Önce ben babaanneimi ziyaret gidicacağım, (babaannemi-A1)
- Sonra çay babaanne ile içeceğim (babaannem –A1)
- Ben bir şikâyet var (şikâyetim-A2)
- Sevgilim ailem çok özleyorum. (sevgili ailemi-A2)

Zaman ve Kip Ekleriyle İlgili Sorunlar

Zaman ve kip eklerinin fiil köklerine yanlış şekilde getirildiği ancak bu hataların da çoğunlukla Türkçenin ses özelliklerini kavrayamamalarından kaynaklandığı görülmektedir.

- Mutlaka oraya gitsen balık ye unutma. (gidersen-A1)
- Sudanda benim akrabalarımı görüšacağım (görüšeceğim-A1)
- Sonra annemle eski oyunlar oynacağız (oynayacağız-A1)
- Ben seni çok özledim. (özledim-A2)
- Allah Adalet bana verilim. (versin-A2)
- İnsanlar hayat çok zör yaşmış. (zormuş-B1)

Fiil Çatılarıyla İlgili Sorunlar

Öğrencilerin etken, edilgen, dönüşlü, ettirgen çatı konusunda kafa karışıklığı yaşadığı; bunları nerede ve nasıl kullanması gerektiğini anlayamadığı görülmektedir. Bu karışıklığın Arapçanın çekimli yapısının Türkçenin sondan eklemeli yapısıyla benzeşmemesinden kaynaklandığı görülmektedir.

- Burada iki kişilik bir odaya yerleştirim. (yerleştirim-A2)
- Son yıllarda teknoloji gelişmesi nedeniyle hayatımızı kolaylaştırır. (kolaylaştı-B1)
- Tıp alanında yeni keşfedilen hastalıklar ve yeni tedaviler artırmaktadır. (artmaktadır-B2)
- O yüzden ter atırıcı spor dallarında çok uygun oluyor. (atırıcı-C1)
- 2010 yılında olimpiyatlar Zenda'da oynanılmıştır. (oynanmıştır-C1)

Fiilimsilerle İlgili Sorunlar

Öğrencilerin yazma kâğıtlarında daha çok fiilimsilerden isim fiillerle ilgili hata bulgusuna rastlanmıştır. Öğrencilerin isim fiillerden “-mAk” ve “-mA” yapılarını nasıl kullanacağı konusunda bir kafa karışıklığı yaşadığı görülmektedir. Özellikle –mA ve –mAk ekinin karıştırıldığı; -mA ekinin üzerine getirilen eklerin hatalı şekilde yazıldığı ve kullanıldığı görülmektedir.

- Bu kış kavga etmek başladı. (kavga etmeye-A2)
- Ben hiç bir şey yapmadı ruğman. (yapmamama-A2)
- Kitap okum çok önemlidire bir şey (okumak-A2)

- Denlenmekten sonra doğru hastaneye gittik. (dinlendikten-A2)
- Başarılı olma zor bir şey değil (olmak-A2)
- Ama ben iyi bir işi bulmak için üniversiteden mezun olmalıyım, bilgisayar kullanmak bilmeliyim. (bulmak/kullanmayı-B1)

Yeterlilik Fiiliyle İlgili Sorunlar

- Kısacası başarılı olmak için “ter” akıtacaksınız yoksa hiç bir yere gitmeyeceksiniz. (ulaşamazsınız-A2)
- Bu hayatta çalışken olma, iyi bir iş bulamaz. (bulamaz-B1)
- Teknolojiden alışveriş yapabilir, yemek alabilir hatta öğrenebilir. (yapabilir/alabilir/öğrenebilir-B1)

+DİR Ekinin Biçim-Anlam-Söz Dizimsel Özellikleriyle İlgili Sorunlar

Yükleme kesinlik, ihtimal ve belirsizlik bildirmek amacıyla kullanılan bildirme ekinin Sudanlı öğrenciler tarafından sıklıkla öznel görüş bildiren cümlelerde de kullandığı görülmektedir.

- Kitap okum çok önemlidir bir şey (önemli/şeydir-A2)
- Yurda giderken farkettim ki Bursa çok güzel. (güzel-A2)
- Son yıllarda teknoloji gelişmesi nedeniyle hayatımızı kolaylaştırır. (kolaylaştı-B1)
- Üstelik harika bir ulaşım sistemi sahibidir. (sahiptir-C1)

Edat, Bağlaç, Sıfat ve Zamirlerle İlgili Sorunlar

Kelimeleri biçim ve anlam yönüyle birbirine bağlayan “ile”, “ve” gibi bağlaçlar, öğrenciler tarafından cümle içinde ya yanlış yerde ya da kalınlık-incelik uyumuna dikkat etmeksizin kullanılmaktadır.

- Onunla çok şeyler yapacağım (onunla-A1)
- Sudanda benim akrabalarımı görüşeceğim (akrabalarım-la-A1)
- Ben, babam, annem, kız kardışım, ve en yakın arkadaşımle Toti'ye bu yaz tatili için gedeceğiz. (arkadaşım-la-A1)
- Halkimiz de çok cömert misafir sever bir halktır. (da-C1)

Zarf (Yönlendirici) + Fiil Uyumuyla İlgili Sorunlar

- Ben sonra söylüyor. (söyleyeceğim-A2)
- Sonunda, o bizim baba yada anne anne şikayat ediyorlar, ve hepsi Benim hata, diyorlar. (ettiler/dediler-A2)
- Mesala zaman zaman teknoloji yoktur. İnsanlar, hayat çok zör yaşamış. (Mesela eskiden teknoloji yokken insanların hayatı çok zormuş-B1)

Yanlış Eylem Kullanımıyla İlgili Sorunlar

- Öğle yemeği “Al Kurniş”te edeceğiz. (yiyeceğiz-A1)
- Tamam canım bütün sorularını cevap edeceğim (vereceğim-A1)

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi

- Bu yuzdan seni İstanbul’a zeyaret etmek yapaceyim. (ziyaret edeceğim-A2)
- Ben şimdi çözmek veriyor. (çözüyorum-A2)
- Yurtta bizim için kahvaltı ve akşam yemeği verilir. (çıkıyor-A2)

Yapım Ekleriyle İlgili Sorunlar

- Sonrakı yaz tatili ben çok şeylerim var. (Sonraki/gelecek-A1)
- Ordakı gemiyne bineceğiz (oradaki-A1),
- Uykusuz kalan kişi kendisine güçsuz ve yorgun hisseder (güçsüz-A2)
- Bu hayat kolay değil ama çalışken olmalıyım. (çalışkan-B1)
- Yurtdışında tüm acentelerimiz ôtel vize ve bilet için yardımcı olacaktır. (yurt dışındaki-C1)

3.4.3. Söz Dizimiyle İlgili Sorunlar

Arapça ve Türkçenin söz dizimi farklılığından dolayı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen hedef kitle, öğelerin dizimi; tamlayan ve tamlanan eklerinin eksik veya yanlış kullanımı; tamlamalara getirilen ekler; özne yüklem uyumsuzluğu gibi konularda hatalar yapmaktadır.

Tamlamalarla İlgili Sorunlar

- Öğle yemeği “Al Kurniş”te edeceğiz. (öğle yemeğini-A1)
- Babam adı Fadel. (Babamın adı-A2)
- Sopur saluna gitmeliyim. (spor salonuna-B1)
- Hem çevremiz için hem hayatımız için teknoloji etkisi tartışılmazdır. (teknolojinin etkisi-B2)
- Ülken altyapısı çok iyi derecede. (ülkenin altyapısı-C1)

Edat, Bağlaç, Sıfat, Zamirlerin Cümledeki Yeriyle İlgili Sorunlar

- Gelecek yaz tatıl “port Sudan’a” gideceğiz. (tatil için-A1)
- Ama her şeyin gibi teknoljin yararları ve zararları vardır. (teknolojinin de-B1)
- O yüzden ter atırıcı spor dallarında çok uygun oluyor. (dalları için-C1)

Özne+Tamlayıcılar+Yüklem Dizimiyle İlgili Sorunlar

- Mutlaka oraya gitsen balık ye unutma. (Oraya gidersen mutlaka balık ye, unutma.-A1)
- Annem yemek ve tabakları almaya marketten almaya gidecek. (Annem yemek ve tabakları marketten almaya gidecek-A1)
- Ben kendimi herşey yapıyorum. (Ben her şeyi kendim yapıyorum-A2)
- Her yaptığımız hata hedeflerimize ulaştırabilir. (Yaptığımız her hata bizi hedeflerimize ulaştırabilir-B2)

3.4.4. İmla ve Noktalamayla İlgili Sorunlar

Arap alfabesinde büyük harf ve küçük harf ayrımının olmaması, Türkçedeki özel isimlerin büyük harfle yazılması veya cümlenin büyük harfle başlaması gibi en temel konularda bile öğrencilerin olumsuz aktarım yapmasına neden olmaktadır. Kelimelerin bitişik veya ayrı yazılması, noktalama işaretlerinin kullanılmaması veya yanlış kullanılması Sudanlıların yazma becerisinde yaptığı hatalardandır ve örnekleri aşağıdaki başlıklar altında verilmiştir.

Bitişik veya Ayrı Yazılan Sözcüklerle İlgili Sorunlar

- O oniki yaşanda. (on iki-A2)
- Ben hiç bir şey yapmadı ruğman. (hiçbir şey-A2)
- Ben kendimi herşey yapıyorum. (her şeyi -A2)
- Bu arada yurdun içinde büyük bir kütüphane ve sporsalonu vardır. (spor salonu-A2)
- Öncelikle ülkemin spor alanında hazırlıkları ve tarihinden bahs etmek istiyorum. (bahsetmek-C1)
- Sudanlılar yabancıları sever, cömert ve yardım sever insanlardır. (yardımsever-C1)
- Halkimiz sıcak kanlı, misafirbarlığı ve güler yüzüyle meşhurdur (sıcakkanlılığı-C1)

Büyük Harflerin Yazımıyla İlgili Sorunlar

Kirik'e (2018) göre Arap alfabesinin yazımında büyük-küçük harf olmadığı için öğrenciler, bunların kullanımına ilişkin imla kurallarını öğrenmekte ve uygulamakta zorluk çekmektedirler. Öğrencilerin en çok dil adları, ülke ve yer adları gibi özel isimlerin yazımında hata yaptığı görülmüştür. Yine cümle içinde gereksiz büyük harf kullanımına rastlanmıştır.

- Gelecek yaz tatil "port Sudan'a" gideceğiz. ("Port Sudan"a -A1)
- Sabahta saat 8.00'de Kalkacağız çünkü çok bir şeyler yapmak istiyoruz. (kalkacağız-A1)
- Sonra dübaiye uçakla gideceğim (Dubai'ye-A1)
- ispanyolca ve türkçe öğreneceğim (İspanyolca/Türkçe-A1)
- O Faiz üniversitsinde okuyorum. (Üniversitesinde-A2)
- Geçen hafta türkiyeye ulaştım allaha şükür burada her şey ve her yer güzel. (Türkiye'ye/Allah'a-A2)

Soru Ekinin Yazımıyla İlgili Sorunlar

- Oof üç mi? (mü-A1)

Bağlaçların Yazımıyla İlgili Sorunlar

- Sonunda, o bizim baba yada anne anne şikayat ediyorlar, ve hepsi Benim hata, didiyorlar. (ya da-A2)
- Hem de çalışmak plan yapmadan faydası yokki (yok ki-A2)
- Gönümüzde hayatımız her alanında etkileyen bir şey varsa oda teknolojidir. (o da-B2)

Noktalama İşaretlerinin Kullanımıyla İlgili Sorunlar

- Gelecek yaz tatil “port Sudan’a” gideceğiz. (“Port Sudan’a -A1)
- Sonra dübaiye uçakla gideceğim (Dubai’ye-A1)
- Benim Aile Çok büyük, ama iyi şeyler var ve kötü şeyler var. (büyük ama-A2)
- Geçen hafta türkiyeye ulaştım allaha şükür burada her şey ve her yer güzel. (Geçen hafta Türkiye’ye ulaştım. Allah’a şükür burada her şey ve her yer güzel.-A2)
- Sudan Afrikanın en büyük ülkelerinden biridir. (Afrika’nın-C1)
- Sudanın nüfüsü yaklaşık 810 milyondur. (Sudan’ın nüfusu-C1)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada eğitim, iş bulma, seyahat, kültürel yakınlık ve hobi gibi çeşitli nedenlerle yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen temel, orta ve ileri seviyedeki Sudanlı öğrencilerin okuma, konuşma ve yazma becerilerinde yaptıkları hatalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Okuma becerisinde öğrenciler okuma yaparken alınan ses kayıtlarından, konuşma becerisinde kur sınavlarından alınan ses kayıtlarından, yazma becerisinde kur sınavlarında öğrencilerin vermiş olduğu yazma kâğıtlarından faydalanılmıştır. Çalışmanın örneklemini oluşturan, 2020-2021 yılı güz dönemi Hartum Yunus Emre Enstitüsü kursiyerlerinin ses kayıtları dinlenmiş, yazma kâğıtları okunmuş, kodlamalar yapılmış ve veriler analiz edilmiştir. Daha sonra öğrencilerin yaptıkları hatalar alfabe, ses bilgisinde, biçim bilgisinde, söz diziminde, imlâ ve noktalamada yapılan hatalar şeklinde kategorize edilmiş; bulguların yorumlanmasında Yunus Emre Enstitüsünde 2016 yılından itibaren derse giren okutmanların görüş ve tespitlerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları hatalarla ilgili örnekler, bulgular kısmında asgari düzeyde verilmeye çalışılmıştır. Tespit edilen hata örneklerinden yola çıkarak öğrencilerin yaptıkları hataların temelinde:

1. Türkçe ile Arapça arasındaki alfabe farklılığı,
2. Türkçe ve Arapçanın farklı dil ailelerine mensup olması,
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında ve öğreticilerin materyallerinde sesletim etkinliklerinin olmaması,
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında ve öğreticilerin materyallerindeki yazma etkinliklerinin azlığı,
5. Öğrencilerin ana dilden hedef dile olumsuz aktarım yapması,
6. Öğrencilerin sınıf ortamı dışında hedef dilde pratik yapma imkânına sahip olmaması,
7. Öğrencilerin eğitim dili olan ve Fasih Arapça olarak adlandırılan dilde okuma-yazma alışkanlığının azlığı,
8. İki dil arasındaki yabancı eşdeğerlikler gibi nedenlerin yer aldığı söylemek mümkündür.

Türkçe Ural-Altay dillerinin Altay koluna mensup sondan eklemeli bir dilken Arapça, Hami-Sami dil ailesinin Sami kolunda yer alan çekimli dillerdendir. Arapçada sesli harfler üç hareke aracılığıyla karşılanmaktadır. Türk alfabesinde ise 8 sesli harf bulunmaktadır. Ayrıca Türk alfabesinde olup Arap

alfabesinde bulunmayan harflerin sesletimi ve yazımında karşılaştığı güçlükler, Sudanlı öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir. Türk alfabesindeki /ı/, /ö/, /ü/, /ç/, /j/, /ğ/ ve /p/ seslerinin Arapçada yer almaması, bu seslerin yazımında ve sesletilmesindeki en büyük engeldir. Bulgular sonucunda ses bilgisi ve biçim bilgisi hatalarının yapılmasını tetikleyen en temel sorunun da alfabe farklılığı olduğu görülmektedir. Arapça çekimli bir dil olduğu için Arapçadaki kelimelerin kökleri ünsüzlerden oluşmakta; çekim sırasında görülen değişikliklerle ortaya yeni kelimeler çıkmaktadır. Yeni kelimeler türetilirken kelime kökünde meydana gelen değişikliklerle kelime kökü tanınmayacak hâle gelmektedir. Türkçede ise bunun tam aksine kelime köküne yapım ekleri ve çekim ekleri eklenmektedir. Yeni sözcükler türetilirken kök değişmemektedir ancak ekler belirli ses kurallarına göre getirilmektedir. Türkçenin sondan eklemeli yapısı; beraberinde ünlü uyumunu, ünsüz yumuşamasını, ünsüz benzeşmesini ve ünlü düşmesini getirmektedir. Biçim bilgisi başlığı altında incelenen eklerle ilgili sorunların temelinde de ses kuralları yatmaktadır. Türkçenin sistematiği özellikle aynı dil ailesinde yer alan diğer diller için bir kolaylık sağlasa da gerek aynı dil ailesinde gerekse farklı dil ailesinde bulunan dillere mensup öğrencilerin ses uyumlarında sıklıkla hata yaptığı görülmektedir. Bu yüzden Türkçe öğretim materyallerinde sesletim çalışmalarına yer verilmeli; özellikle Latin kökenli alfabeyle sahip olmayan hedef kitleler için okuma yazma çalışmaları artırılmalıdır.

Arapçada büyük harf, küçük harf ayrımı olmadığı için öğrencilerin özel adların yazılması, cümleye büyük harfle başlanması gibi en temel kurallarda bile hata yaptığı görülmektedir. Ana dillerindeki Darici Arapçanın hâkimiyeti, öğrencilerin yazma alışkanlıklarını etkilediği için yazım ve noktalamada da çeşitli hatalarla karşılaşmaktadır. Bu hataların önüne geçmek için öğrencilerin girdileri ve çıktıları iyi analiz etmesi, öğrencileri çeşitli materyallerle desteklemesi, yazım ve noktalama etkinliklerini artırması gerekmektedir.

Tarihten bu yana kültürel etkileşim içinde olan Sudan ve Türk halkı, birbirinden çeşitli ödünclemeler yapmıştır. Bunların başında özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde yapılan ödünclemeler yer almaktadır. Özellikle Arapçadan Türkçeye geçen birtakım kelimeler, anlam daralmasına veya anlam değişmesine uğramıştır. Kelimelerin yazımında ve söylenmesinde de Türkçenin üslup özellikleri etkili olmuştur. Ancak Sudanlılar, Türkçeyi öğrenirken bu kelimeleri kendi dillerindeki anlamı veya şekliyle kullanabilmektedir. “Ta-yı merbuta” olarak adlandırılan ve kelime sonunda yer alan “t” sesinin Arapçada söylenmeyip Türkçede söylenmesi konusu, Sudanlıların Türkçe öğrenirken yaptıkları olumsuz aktarımların başında gelmektedir. Sudanlılar “teslimiyet, samimiyet, cahiliyet, aciliyet” gibi kelimeleri Arapçadaki gibi telaffuz etmektedir. Öğreticilerin buldukları ülkenin dil özelliklerine mümkün mertebe hâkim olması ve öğrencilerin yaptıkları telaffuz hatalarını anında geri bildirimle düzeltmesi gerekmektedir.

Arapçada ikiden fazla olan varlık veya nesnelerin çoğul kabul edilip çokluk yapısıyla kullanılması nedeniyle öğrenciler, Türkçe cümlelerde de sayılarla veya azlık-çokluk bildiren zarflarla çoğul ekini kullanmaktadır. Bu durum, Sudanlıların ana dillerinden hedef dile yaptıkları olumsuz aktarım örneklerindedir.

Öğrencilerin ana dilinden hedef dile yaptığı olumsuz aktarımların diğeri söz diziminde görülmektedir. Öğrenciler konuşurken de yazarken de ana dillerindeki söz dizimi özelliklerini yansıtmaktadır. Arapçanın söz dizimi özellikle fiil cümlelerinde yüklem başta kullanılması şeklindedir. Dolayısıyla Sudanlı öğrenciler Türkçe konuşurken ve yazarken eylemi cümlenin başında kullanabilmektedir. Öğrencilerin yaptıkları bu hatalar, ders esnasında yapılan etkinlikler ve ödevler üzerinde verilen geri bildirimlerle düzeltilmeli; Türkçenin söz dizimi özellikleri öğrencilere sık sık hatırlatılmalıdır.

Hâl eklerinin kullanımı meselesi, öğrencilerin özellikle üretici becerilerden olan konuşma ve yazma becerisinde karşılaştıkları zorluklardandır. Öğrenciler hâl eklerini kullanırken bazen ana dillerindeki gibi düşünerek ekleri getirmekte, bazen de ekleri nasıl getireceğini bilememektedir. Hâl ekleri, isimle değil fiillerin istemiyle alakalı bir durumdur. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi kitaplarında veya çalışmalarında öğrencilerin ulaşabileceği bir istem listesi bulunmamaktadır. Öğreticilerin bu konuda hazırlıklı olması ve öğrencilere düzeylerine göre fiil istemlerini hatırlatan listeler sunması gerekmektedir. Ayrıca dil öğretim setlerinin sonlarına da düzeylere uygun olarak istem listeleri koyulmalıdır.

Sudanlı öğrenciler, Hartum Yunus Emre Enstitüsünde Türkçe öğrenmesine rağmen bireysel çabalarıyla Türklerle tanışıp pratik yapma imkânı dışında herhangi imkâna sahip değildir. Bu durum, Türkiye’ye eğitim hedefiyle gelen Sudanlı öğrenciler dışında Türkçe öğrenenlerin motivasyonunu düşürmekte, dil öğrenimini yavaşlatmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü, özellikle salgın dönemiyle hayatımıza giren çevrim içi öğrenme imkânlarıyla öğrencilere ana dili Türkçe olan konuşurlarla bir araya gelerek pratik yapma imkânı sunmalıdır. Sudan’da yer alan Türk firmaları, ülke şartlarına göre iyi koşullarda istihdam sunmaktadır. Bu durum, Sudanlıların Türkçe öğrenme güdüsünü artırmaktadır. Hartum Yunus Emre Enstitüsü tarafından bu durum avantaja çevrilmeli; işletme sahipleri, vakıflar, dernekler bir araya getirilerek çeşitli temalar altında konuşma etkinlikleri düzenlenmelidir. Böylece hem öğrencilerin pratik yapması sağlanacak hem de Türkçenin cazibesi daha üst noktalara taşınacaktır.

Dünyanın her yerine ulaşmış olan teknoloji, internet ve Web-3 araçları, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlerin dört temel beceriyi eşit şekilde geliştirmesi için pek çok imkân sunabilmektedir. Gerek Enstitünün Türkçe öğrencileri için geliştirdiği ve geliştireceği araçlar gerekse öğreticilerin teknolojik donanıma sahip olması Türkçe öğrenenleri cezbedecektir. Bu yüzden öğreticiler Türkçenin nüanslarına, pedagojik bilgilere, öğretim yöntem ve tekniklerine, teknolojik donanıma sahip olmalı; bilgi ve becerilerini sürekli geliştirerek gerekli yeterliliklere sahip olmalıdır. Yunus Emre Enstitüsü ve Türkçe öğretim materyalleri üreten diğer kurumlar da aynı şekilde materyallerini sürekli güncellemeli; hedef kitleye hitap eden, onların dikkatini çeken ve öğretimi etkileşimli kılan materyaller üretmelidir.

Hedef kitlenin özellikleri, öğretici tarafından iyi bir şekilde gözlemlenmeli; kolaydan zora, somuttan soyuta, basitten karmaşığa ilkesi doğrultusunda çalışmalar yapılmalı; hedef kitlede yaşantı oluşturacak, güdülenmeyi artıracak çalışmalar yapılmalıdır. Öğreticilerin, öğrencilerin ana dilinin yapısal özelliklerine hâkim olması ve olumsuz aktarımların önüne geçecektir. Öğreticilerin işlevsel materyaller üretmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hataların önüne geçilebilmesini destekleyecektir.

Sonuç olarak yapılan bu çalışmada hedef kitle ile Türklerin tarihsel münasebetleri, alfabe farklılıkları, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen Sudanlıların okuma, konuşma ve yazma becerilerinde yaptıkları hatalar verilmiştir. Yapılan hataların nedenlerine değinilerek hataların asgari düzeye indirilmesi için yapılabilecek çalışmalar hakkında önerilerde bulunulmuş; Sudanlıların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunları derleyen somut çalışma ile bölgede çalışan ve çalışmayı planlayan öğreticilere bir kaynak sunulması, öğreticilerin bu kaynaktan yararlanarak yeterliklerini gözden geçirmesi ve hataları azaltacak materyaller üretmesi hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

- Barın, E. (2010), *Yabancılara Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan "Ecnebilere Mahsus Elifba Kitabı Üzerine*, TÜBAR-XXVII.
- Bozkurt, F. (2005), *Türklerin Dili*. Kapı Yayınları, İstanbul.
- Demircan, Ö. (1990), *Yabancı-Dil Öğretim Yöntemleri*. Ekin Eğitim Yayıncılık ve Dağıtım, İstanbul.
- Erdem Nas, G. (2019). Türkçenin Sesletiminin Yabancılara Öğretimi Üzerine Notlar. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 67, 703-714.
- Hasan, F. Y. (2006) *Sudan Özelinde Türk-Afrika İlişkilerinin Bazı Yönleri* (Çev. Hasret Dikici Bilgin). TASAM Yayınları, İstanbul.
- Hoşça, F. (2020), Sudan'da Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(1), 77-87.
- İnan, R. ve Öztürk, M. (2015) Değişkenler Açısından Araplara Türkçe Öğretimi (Ürdün-Mısır Örneği). *Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (ASOS Journal)*, 18, 377-39.
- Kırmızı, B. (2013). Almanca derslerinde metne dayalı dil bilgisi öğretiminin on birinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 805-821.
- Kirik, E. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Tespitler ve Teklifler: Sudan - Kur'an-ı Kerim ve İslami Bilimler Üniversitesi Örneği*. Berikan Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri-Şekil Bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılara Türkçe öğrenenlerin hâl eklerinin öğretimine ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 2401-2411.
- Polat, H. (1998). *Arapların Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar*. Ankara Üniversitesi.
- Richards, J. C. ve Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Alfabe Sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE)*, 3(1), 325-339.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, İ. ve Şeref, İ. (2015). Arap Öğrencilerin Türkçe Okuma Sesletim Becerilerinin Geliştirilmesinde Şiirden Yararlanma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE)* 4(3), 1213-1228.
- Yılmaz, T. O. (2018), Türklerin Sudan'daki Hâkimiyeti ve İdaresi. *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı*, 118, 147-180.
- Zengin, İ. (2013), *Geçmişten Günümüze Türkiye-Sudan İlişkileri*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (2014), *Sudan'da TİKA'nın katkılarıyla Türkçe Öğrenenlerin Sayısı Her Geçen Gün Artıyor*, https://www.tika.gov.tr/tr/haber/sudanda_tikanin_katkilariyla_turkce_ogrenenlerin_sayisi_her_gecen_gun_artiyor-6087_adresinden_25.04.2022 adresinden erişilmiştir.
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (2018), *TİKA Sevakin Adasındaki İlk Çalışmalarını Tamamladı*, https://www.tika.gov.tr/tr/haber/tika_sevakin_adasi_ndaki_ilk_calismalarini_tamamladi-41270_adresinden_25.04.2022 adresinden erişilmiştir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (2014), *Nyala Sudan Türkiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Açıldı.*

https://www.tika.gov.tr/tr/haber/nyala_sudan_turkiye_egitim_ve_arastirma_hastanesi_acildi-6025 adresinden 25.04.2022 adresinden erişilmiştir.

T.C. Dışişleri Bakanlığı, *Türkiye - Sudan Siyasi İlişkileri*, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-sudan-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden erişilmiştir.

Yunus Emre Enstitüsü (2017). *Uluslararası Afrika Üniversitesinde Türkçe Dersleri Başlıyor*, <https://www.yee.org.tr/tr/haber/uluslararasi-afrika-universitesinde-turkce-dersleri-basliyor> adresinden erişilmiştir.

Extended Summary

It is known that the relations between the Sudanese and the Turks date back to ancient times. Sudan lands, which came under the rule of the Ottoman Empire in 1517, were later captured by the British. After Sudan declared its independence in 1956, the first state to recognize Sudan was the Republic of Turkey; In the same year, the Turkish Embassy was opened in the capital Khartoum and diplomatic relations between the two countries continued to increase. With the signed cooperation agreements, studies have been carried out in many fields, especially in agriculture, energy, health, security and education. In Sudan, the first Turkish language teaching activities were carried out by the Turkish Cooperation and Coordination Agency. After Yunus Emre Institute started its educational activities in Khartoum, the capital of Sudan, in 2016, Yunus Emre Institute took over the Turkish teaching activities. A1, A2 (basic); B1, B2 (middle); Turkish was taught to 2437 learners in Turkish courses at C1, C2 (advanced) levels. One of the fields of activity of Yunus Emre Institute is to establish Turcology collaborations with universities within the scope of the Turcology Project. For this reason, cooperation agreements have been signed with the Institute, the University of the Holy Quran and Islamic Sciences, International African University, Khartoum University and Al Nileyn University in Sudan. Turcology departments of universities are supported in terms of teaching staff and materials. Although there are thousands of learners who learn Turkish for many reasons such as bilateral relations, cultural proximity, education, job opportunities, and hobby, it has been determined that there has not been a comprehensive study on teaching Turkish in Sudan. The aim of this study is to examine the studies of teaching Turkish in Sudan and the difficulties faced by Sudanese learning Turkish. For this purpose, the data obtained in the process of improving speaking, reading and writing skills of Sudanese learners who learn Turkish in 2020-2021 were examined; their mistakes were determined; Based on the findings, suggestions for the solution of the problems were presented and it was tried to contribute to Turkish teaching in Sudan with concrete data. The problem of the research, which was carried out to contribute to the teaching of Turkish in Sudan with concrete data, is "In the learning of the alphabet of the Sudanese; What are the problems they face in reading, speaking and writing skills? formed in the form. The sub-problems of the research are "What are the problems encountered in phonetics, morphology, syntax, orthography and punctuation?" detailed form. The population of the research consists of Sudanese learners of Turkish, and the sample consists of 82 basic, intermediate and advanced level Turkish learners opened within the body of Khartoum Yunus Emre Enstitüsü in the 2020-2021 academic year. The data used in the research were collected from the assignments given to the learners during the course, the speaking recordings of the learners and the writing sections in the language exams. The data were analyzed using content analysis, which is a case study of qualitative analysis techniques; The relevant literature was scanned and coded. Later, the mistakes made by the learners in speaking, reading and writing skills, alphabet; sound information; format information; syntax; categorized in terms of spelling and punctuation. While categorizing the errors, recurring problems were emphasized; Attention was paid to the fact that the data supported each other, and that inclusive titles were created according to a certain standard. In the interpretation of the findings, the opinions and determinations of the instructors who have been teaching at Yunus Emre Institute since 2016 have been used, and the consistency in the comments of the instructors has been taken into consideration.

The examples of the mistakes made by the learners were tried to be given at the minimum level in the findings section. Based on the detected error examples, on the basis of the mistakes made by the learners:

1. Alphabet difference between Turkish and Arabic,

2. Turkish and Arabic belong to different language families,
3. The absence of pronunciation activities in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language and in the materials of the instructors,
4. The scarcity of writing activities in the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language and in the materials of the instructors,
5. Negative transfer of learners from the mother tongue to the target language,
6. The learners do not have the opportunity to practice in the target language outside the classroom environment,
7. The lack of literacy habits in the language called Fasih Arabic, which is the language of instruction of the learners,
8. It is possible to say that there are reasons such as false equivalences between the two languages.

As a result, in this study, the historical relations between the target audience and the Turks, alphabet differences, mistakes made by Sudanese learning Turkish as a foreign language in reading, speaking and writing skills are given. Preliminary information about the works that can be done to minimize the mistakes by addressing the causes of the mistakes made.